

СТАНОВИЩЕ

от

Велислав Заимов

професор доктор по четене на партитури в катедра „Дирижиране” и по композиция в катедра „Композиция” в Теоретико-композиторски и диригентски факултет на Националната музикална академия „Проф. Панчо Владигеров”

за дисертационния труд на **Таня Стоянова Величкова** на тема **„Инструменталният съпровод в изпълнение на народните песни – автентичност и съвременност“** за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ по научно направление 1.3. в Югозападен университет „Неофит Рилски“ - Благоевград

Таня Величкова е родена в София през 1960 година. От осемгодишна започва да пее в Детския ансамбъл при тогавашния Дворец на пионерите.

Завършила е Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство „проф. Асен Диамандиев“ в Пловдив със специалност народно пеене.

Работила е като артист – хорист в Народния хор на АМГИИ и като солистка в Ансамбъла при ГУСВ – София, в Ансамбъл за народни песни при Българското национално радио. От 1990 г. е солистка на женския народен хор „Български Гласове – Ангелите”. Като солистка има множество международни изяви и издадени аудио и видео записи. От 2006 година преподава народно пеене в Националното музикално училище „Любомир Пипков“ в София.

Дисертационният труд **„Инструменталният съпровод в изпълнение на народните песни – автентичност и съвременност“** е построен в четири глави с увод, изводи и заключения и списък на ползваната литература с общо сто и дванадесет заглавия, от които деветдесет и пет на български език, едно на немски език и шестнадесет на електронни носители, качени в интернет.

В увода са посочени целта, обекта, предмета и основната теза на труда, както и използваните методи за постигане на поставената цел, а именно: проучване, сравнителен анализ, наблюдение, анкета.

Първа глава „Исторически обзор на инструменталния съпровод и развитието му в изпълнението на народните песни“ поставя рамката на изследването: обхватът на понятието фолклор; обзор на развитието на фолклорната традиция у нас; преглед на научните изследвания от наши фолклористи върху инструменталния съпровод; преглед на най-често срещаните народни инструменти (кавал, гъдулка, гайда, тамбура, дудук, двоянка, тъпан), използвани като съпровождащи в седемте фолклорни области на днешната територия на България и характеристика на тези инструменти с някои техни разновидности.

До тук изложените сведения подготвят почвата за посоката, по която ще протече същността на изследването.

Втора глава „Инструменталният съпровод в традицията и в съвременната интерпретация на българската народна песен“ разглежда етапите, през които минава инструменталния съпровод. От една страна развитието на съпровода е свързано с новите форми на представяне на музикалния фолклор; той излиза от чисто битовите си проявления и започва да звучи по Радио София от 1936 година, както и на събори и на концерти. Първоначалните прояви на съпровод се свеждат до удвояване на гласа и на изпълнение на инструментални интермедии между куплетите.

Вторият етап носи белезите на творческа намеса с въвеждане на различни видове инструментална фактура. Различните състави добиват повече или по-малко свой собствен облик с индивидуален подход, благодарение най-вече на участието на ръководителя на състава. Оттук започва и намесата на професионални композитори, чийто обработки вече наподобяват на лично

творчество. Този етап е свързан и с основаването на редица състави в различни краища на страната.

В тази глава е засегнат и въпросът за така наречените модерни прояви на фолклора, доколкото съпроводът и тук заема своето съществено място. Авторката се позовава на определението на проф. д. изк. Лозанка Пейчева, която въвежда понятията *Art-folk*, *Pop-folk* и *Folk-folk* или художествена музика с фолклорни елементи, забавна музика с фолклорни елементи и реставриран фолклор. Тези проявления имат съществено значение (не винаги еднозначно) за България като страна със съхранени фолклорни традиции.

Трета глава: *Методически и творчески аспекти на инструменталния съпровод* показва разбирането на авторката за обвързаността на инструменталното обучение с изграждането на уменията за изработване и на инструментален съпровод. Може да се каже, че тук се проявява принципната разлика с обучението по оркестровите инструменти, чиято цел е овладяване във възможно най-висока степен на инструментални умения и художествени разбирания. Ето как е определено това убеждение в края на главата: *„В обучителния процес трябва да се стимулира възможността младите музиканти да проявяват своите качества като интерпретатори и да изработват инструментални съпроводи, съобразени със стиловите характеристики на отделните музикално-фолклорни области.“*

Изхождайки от това свое убеждение и позовавайки се на опита и постиженията на изтъкнати педагози – инструменталисти в попрището на инструменталната народна музика, Таня Величкова е убедена, че програмите и системата на обучение по народни инструменти следва да бъдат променени и обогатени така, че да отговорят на изискването за съчиняване и прилагане на инструментален съпровод.

В глава трета е засегнат и въпросът за използване на клавирния съпровод в процеса на обучение по народно пеене. Авторката не споделя мнението на проф. д. изк. Лозанка Пейчева, че пианото, бидейки инструмент с темперирани строй, е в противоречие с природата на народните инструменти и на народното пеене. Таня Величкова смята, че клавирният съпровод има своето място и дава своите резултати в учебния процес.

Четвърта глава „Представяне и анализ на резултатите от проведеното изследване“ е своеобразно практическо приложение към изследването и до голяма степен показва правилния подход към развиването на избраната тема. Анализът използва принципи от статистиката. Двадесет и седем въпроса са поставени на 157 лица, свързани с проблематиката на труда. Отговорите са класирани в 26 таблици и 26 графики.

Настоящият дисертационен труд е задълбочен, подробен и многостранен. Поставените задачи изведени последователно и изводите са защитени убедително. Използваният език е много ясен и като строеж на мисълта, и като използване на научните термини. Изследването има и практическо приложение в процеса на обучението по народни инструменти с въвеждането на система за изграждане на умения за съпровод.

След всичко изложено дотук, смятам, че Таня Стоянова Величкова безусловно заслужава да бъде удостоена с образователната и научна степен „ДОКТОР“ по научно направление 1.3.

София, 04.12.2019.

проф. д-р Велислав Заимов